

КАРАРЫ

Нумус шақри

Нөкис қаласы

№ 210

« 29 » Март 2018 й.ж

**Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 23 мартдаги
“Банк хизматлари оммабоплигини ошириш бўйича кўшимча чора-
тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3620-сонли қарори ҳақида**

Амалга оширилаётган ислохотлар натижасида банк тизимида хизматлар кўрсатишнинг бозор механизmlари жорий этилмоқда, уларнинг турлари кенгайтирилмоқда, тадбиркорлар ва аҳоли учун молиявий очиклик ошиб бормоқда.

Аҳоли учун валюта айирбошлаш амалиётларини амалга оширишни энгиллаштирувчи янги банк хизматлари жорий этилди, яқка тартиббелати тадбиркорлар томонидан чет эл валютасини сотиб олиш учун шароитлар яратилди.

Шу билан бирга, банк хизматлари истеъмолчиларининг хуқуқлари ва конуний манфаатларига, айниқса, худудларда ривожланиш ҳамда молиявий очиклигини кенгайтириш, шунингдек, хизмат кўрсатиш маданияти ва банк тизимида бўлган ишончини янада оширишда бир қатор муаммо ва камчиликлар кузатилмоқда. Хусусан:

биринчидан, кредитларни ажратиш бўйича қарорлар қабул қилишда ваколатларнинг ҳаддан ташқари марказлашганлиги бош банклар ва уларнинг филиаллари ўртасидаги жавобгарлиқнинг яниқ четараланганлиги тўғрисида килмоқда;

иккинчидан, кредит буюртмаларини кўриб чиқишнинг мураккаблашган механизmlари кредитларни тезкор олиш имкониятини четараламоқда;

учинчидан, тижорат банклари томонидан микроқарзлар ажратилиши имкониятининг мавжуд эмаслиги микроқарзлар олиш даражасини ошириш имконини бермаилти, микрокредит ташкилотлар ва ломбардларнинг хизматлари бўйича юқори фойз ставкалари аксарият ҳолатларда истеъмолчиларнинг молиявий ҳолати ёмонлашшига олиб келмоқда;

тўртинчидан, чакана банк хизматлари бозорининг паст даражада ривожланганлиги ва мижозлар билан ҳамкорлик муносабатларини йўлга қўйишнинг замонавий ёндашувлари мавжуд эмаслиги ортқича бюрократия ва сансалорлик учун замин яратмоқда;

бешинчидан, банк қаргалари асосида нақд пулсиз хнсоб-китобларни амалга ошириш бўйича давлат процессинг ташкилотининг мавжуд эмаслиги чакана тўлов тизимларининг хавфсизлик, узлуксизлик ва ишончлилик даражасида таъсир кўрсатмоқда ҳамда аҳолининг кенг қатламлари учун очик бўлган инновацион лойиҳаларни амалга оширишда замонавий технология ечимларни қилари суршига тўсқинлик қилмоқда;

олтинчидан, кредитларни (микроқарзларни) кўриб чиқиш ва ажратиш учун хизмат хақи ҳамда бошқа тўловларнинг ундирилиши қарзининг реал қиймати ошишига олиб келмоқда;

еттинчидан, шартномаларга хизматлар тарифларини, ажратилган кредитлар ва жалб қилинган депозитлар бўйича фойзаларни бир томонлама ўзгартириш хуқуқини назарда тутувчи шартларнинг қиритилиши, шунингдек, бир хизматнинг кўшимча хизматдан фойдаланиш шарти билан кўрсатилиши банк хизматлари истеъмолчиларининг хуқуқларини бузмоқда;

саккизинчидан, банк тўлов қаргаларидан чет эл валютасини ечиш бўйича чекловларнинг мавжудлиги ва банккоматлар сонининг етарли эмаслиги валюта айирбошлаш амалиётларини бажаришда талаб даражасида хизмат кўрсатиш имконини бермаилти.

Мазкур муаммоларни бартараф этиш, банк хизматлари истеъмолчиларининг хуқуқларини химоя қилишни таъминлаш механизmlарини янада такомиллаштириш ва инновацион ривожланишнинг тенденцияларини инобатга олган ҳолда молиявий очиклик даражасини ошириш, шунингдек, 2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳарақатлар стратегиясида белгиланган вазифаларни амалга ошириш мақсадида Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши

Қ А Р О Р К И Л Д И :

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 23 мартдаги “Банк хизматлари оммабоплигини ошириш бўйича кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3620-сонли қарори ижро учун раҳбарликка олинсин.

2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг мазкур қарори билан:

а) Банк хизматлари оммабоплигининг оширилишини ва банк хизматлари истеъмолчилари хуқуқларининг химоя қилинишини таъминлаш Ўзбекистон Республикаси Марказий банкнинг асосий вазифаларидан бири эканлиги белгиллаб қўйилганлиги;

б) Ўзбекистон Республикаси Марказий банкнинг тузилмасида банк хизматлари истеъмолчиларининг хуқуқлари ва конуний манфаатлари

Химоясини таъминлаш, молиявий очикликни ҳамда аҳоли ва тадбиркорлик субъектларининг молиявий саволхонлик даражасини ошириш асосий вазифалари бўлган Банк хизматлари истеъмолчиларининг хукукларини химоя қилиш хизмати ташкил этилганлиги;

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки банк хизматлари истеъмолчиларининг хукукларини химоя қилиш вазифаларини бажаришда:

Банк тизимида тизимли камчиликлар ва банк хизматлари истеъмолчиларининг хукуклари бузилишларини аниқлашга, шунингдек, уларнинг олдини олишга;

Банк хизматлари истеъмолчилари хукукларининг бузилишига йўл қўйган кредит ташкилотларига нисбатан жавобгарлик чоралари кўрилишини таъминлашга;

Банк хизматлари истеъмолчиларининг бузилган хукукларини тиклашда маслаҳат бериш ва кўмаклашишга;

Молиявий очиклик даражасини оширишга ва банк хизматлари истеъмолчиларининг саволхонлигини юксалтиришга алоҳида эътибор қаратилганлиги;

в) 2018 йил 1 июлдан тижорат банклари:

дастлабки руҳсатларсиз ва шахсни тасдиқловчи ҳужжатларсиз миқозларга бевосита хизмат кўрсатиш ҳудудига тўсқинликсиз кириш;

миқозларни дастлабки қабул қилиш мазмурият ҳодимларидан кўрсатилган банк хизматлари тўғрисида дастлабки маслаҳатларни олиш;

кредит (микроқарз) бериш тўғрисида қарор қабул қилишнинг бошқима-бошқич жараёнини ва кредит (микроқарз) бериш тўғрисида ҳабардор қилиш ёки уни беришни асосланттирилган ҳолда рад этиш тартибини кўрсатган ҳолда кредит буюртмаларини шаффофлик асосида рўйхатдан ўтказиш ва кўриб чиқиш учун шарт-шароитлар яратиш белгилаб қўйилганлиги;

г) Кредит ташкилотларига:

микроқарз шартномалари, шунингдек, ломбардлар томонидан тузилган кредит шартномалари бўйича йиллик қарз суммасининг ярмидан қўл миқдорда фоизлар ҳисоблаш, комиссия ва неустойка (штраф, пеня) ундиретиш, жавобгарликнинг бошқа чораларини қўллаш;

кредит буюртмаларини кўриб чиқиш, сууда ҳисобварақларига хизмат кўрсатиш, кредитлар ажратиш учун тўловлар, шунингдек, жисмоний шахслар ва кичик тадбиркорлик субъектлари томонидан кредитлар (микроқарзлар) муддатидан илгари ўзингилтиги учун неустойка ундиретиш тақиқлаш тақиқланганлиги;

д) Тижорат банкларига:

Банк фаолиятининг илгор ҳалқаро тажрибасини ўрганиш ҳамда Банк хизматлари ва махсулотларининг янги турларини жорий этиш;

Банклар филиаллари ва мини-банклар қолланишини ҳамда Банк хизматларига бўлган эҳтиёжларни ҳисобга олган ҳолда банклар филиаллари ва мини-банклар тармоғини кенгайтириш;

Филиалларнинг кредит ажратилишда бош банклар билан кўшимча қилишувсиз мустақил қарорлар қабул қилиш бўйича хукукларини кенгайтириш тавсия этилганлиги;

е) Ўзбекистон Республикаси Марказий банкига:

1. 2018 йил 1 апрелга қадар Ўзбекистон Республикаси ҳудудига жисмоний шахслар томонидан ҳалқаро тўлов қаргаларига сотиб олинган хоржий валютани тижорат банклари томонидан белгиланган лимитлар доирасида нақд шаклда ечиб олиш механизмини жорий этиш;

2. 2018 йил 1 апрелга қадар тижорат банклари билан биргалликда хоржий валютанинг олин-сотди операциялари амалга оширилишини ва ҳалқаро тўлов қаргаларидан пул маблагларининг хоржий ёки миллий валютадаги муддатли омонатларга ўтказилишини таъминловчи жисмоний шахсларнинг ҳисобварақларини масофадан туриб бошқариш тизимини жорий этиш;

3. 2018 йил 1 майга қадар:

Банк хизматлари истеъмолчилари билан ўзаро муносабатларни амалга оширишда тижорат банкларининг фаолиятига қўйилган минимал талаблар тўғрисидаги низоми ишлаб чиқиш ва тасдиқлаш;

конун ҳужжатларига тижорат банкларига микроқарзлар ажратиш ҳукуки берилишини назарда тутувчи ўзгартиш ва қўшимчалар тўғрисида Вазирлар Маҳкамасига тақлифлар киритиш;

Банк хизматлари истеъмолчиларининг хукуклари кредит ташкилотлари томонидан бузилган тақдирда, уларга нисбатан Марказий банк томонидан санкциялар қўлланилишига доир норматив-ҳукукий ҳужжатларга қўшимчалар киритиш;

тижорат банклари томонидан потенциал қарз олувчининг кредитга лаёқатлилиги даражасини баҳолаш ҳамда жисмоний шахсларга ва кичик тадбиркорлик субъектларига кредитлар (микроқарзлар) ажратиш муддатларини қисқартиретиш имконини берувчи ўз скоринг моделини яратиш имконига эга бўлган кредит бюросида скоринг модели маъқуллиги бўйича талаб ўрнатилишини назарда тутувчи низоми ишлаб чиқиш ва тасдиқлаш;

4. 2018 йил 1 июлга қадар Ўзбекистон Республикаси Президентини ҳузурдаги Лойиҳа бошқаруви миллий агентлиги билан биргалликда банклар - маҳаллий ва халқаро банк қаргалари бўйича ҳисоб-китоблар иштирокчилари

ўртасида ахборот ва технологик ўзаро муносабатларни таъминловчи Миллий банк процессинг марказини ташкил этиш концепциясини ишлаб чиқиш, унинг асосий вазифалари этиб қуйидагилар белгилаш:

транзакцияларнинг хавфсиз ва узлуксиз амалга оширилишини таъминловчи миллий чакана тўлов тизимини тузиш ва ривожлантириш;

қулай тўлов хизматларини яратиш ва ривожлантириш;

нақд пулсиз тўловларни амалга оширишда инновацион маҳсулотларни, шу жумладан бевосита мулоқотсиз ва мобиль технологияларни ривожлантириш ҳамда илгари суриш;

бевосита мулоқотсиз ва мобиль технологияларни, биринчи навбатда, ижтимоий-маиший хизмат кўрсатиш, транспорт, савдо, умумий овқатланиш соҳаларида, айниқса, худудларда жорий этиш;

халқаро тўлов тизимлари билан ўзаро ҳамкорликни таъминлаш;

5. 2018 йил 1 июлга қадар Ўзбекистон банклари ассоциацияси ва тижорат банклари билан биргаликда маҳаллий тўлов тизимларини норезидентларнинг тўлов карталарини барча тўлов терминаллари тармоғи орқили қабул қилиш имконини берадиган асосий халқаро тўлов тизимлари билан интеграциялаш жараёнини туғаллаш;

6. 2018 йил 1 ноябрга қадар тижорат банклари билан биргаликда, айниқса, туристлар кўпрок борадиган жойларда куну-тун ишлайдиган автоматлаштирилган валюта айирбошлаш шохобчалари ташкил этилишини таъминлаш топширилганлиги;

ж) Ўзбекистон банклари ассоциациясига унинг банк хизматлари оммабоплигини оширишдаги ва банк фаолиятини такомиллаштиришдаги ролинни кучайтиришга қаратилган, шу жумладан қуйидагиларни назарда тутувчи чора-тадбирлар дастурини ишлаб чиқиш ва уни амалга ошириш тавсия этилганлиги:

Ўзбекистон банклари ассоциацияси фаолияти самарадорлигини янада ошириш концепциясини тасдиқлаш;

банк тизими ходимларининг касбий маҳоратини ошириш, илгор халқаро тажрибадан келиб чиқиб, хорижий банклар билан тажриба алмашишни йўлга қўйиш;

маҳаллий давлат ҳокимияти органлари билан биргаликда хорижий мутахассисларни жалб қилган ҳолда аҳолининг молиявий саводхонлигини ошириш юзасидан тадбирларни амалга ошириш;

банк хизматлари оммабоплигининг долзарб муаммолари юзасидан январга оид нэланншлар олиб бориш, халқаро тажрибани ўрганиш ва уни республика банк хизматлари бозорига қўллаш юзасидан таклифлар ишлаб

чиқиш, банклар ва уларнинг миқозлари учун ахборот-таҳлилий ва консалтинг хизматларини ташкил этиш;

масофавий банк хизматлари кўрсатишни ривожлантириш бўйича замонавий ва илгор банк хизматлари турларини амалиётга жорий этиш ташаббусларини илгари суриш, янги ахборот технологияларини жорий этиш;

банк хизматларининг янги турлари ва маҳсулотларини аниқлаш ҳамда уларни кейинчалик республика банкларида жорий этиш мақсадида илгор чет эл банк фаолиятини ўрганиш;

з) Ўзбекистон Республикаси Ахборот технологиялари ва коммуникацияларини ривожлантириш вазирлигига Ўзбекистон Республикаси Марказий банки ва бошқа манфаатдор идоралар билан биргаликда 2019 йил 1 январга қадар муддатда:

жамғариб бориладиган пенсия тизимидagi фуқаролар учун ҳисобланган маблағлар;

Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ҳузуридаги бюджетдан ташқари Пенсия жамғармасига фуқароларнинг ҳисобланган сўғурта бадаллари; солиқ ва бошқа мажбурий тўловлар бўйича ҳисобланган қарздорликлар; идентификациялаш учун жисмоний шахслар ва тадбиркорлик субъектлари;

жисмоний шахсларнинг мулки ва бошқа олган даромадлари;

корлик шахсларнинг молиявий ҳолати туғрисидаги ахборотларни олиш имконини берувчи давлат органлари ва кредит буюрси ўртасида маълумотларни қайта ишлаш ва электрон алмашиш йўна идоралараро ахборот тизимини яратиш топширилганлиги;

и) Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгашига, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари тижорат банкларига филиаллар, минни-банклар ва автоматлаштирилган валюта айирбошлаш шохобчаларини ташкил этиш учун зарур бўлган ер учасккаларини белгиланган тартибда ажратишда қўмақлаш топширилганлиги;

й) Ўзбекистон Республикаси Марказий банки, Ўзбекистон банклари ассоциацияси ва тижорат банклари томонидан ишлаб чиқилган банклар тармоғини қўшимча тарзда кенгайтиришнинг 2018 йилга мўлжалланган прогноз кўрсаткичлари 1-иловага мувофиқ маъқуланганлиги;

к) Тижорат банклари ва процессинг ташкилотлари томонидан олиб қилинадиган, божхона тўловлари тўлашдан (божхона расмийлаштируви йиғимларидан ташқари) 2020 йил 1 январгача бўлган муддатга оҳод этиладиган ускуналлар, дастурий таъминот, бутловчи ва бошқа материаллар рўйхати 2-иловага мувофиқ тасдиқланганлиги;

д) Вазирлар Маҳкамасига манфаатдор вазирлик ва идоралар билан биргаликда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузурдаги Тадбиркорлик фаолиятини ривожлантиришни кўллаб-қувватлаш давлат жамғармаси томонидан тақдим этиладиган тадбиркорлик субъектларини молиявий кўллаб-қувватлашнинг амалдаги механизминини банк кредитлари бўйича фоизли харажатларнинг айрим қисмларини қоплашда республика ҳудудларининг ижтимоий-иқтисодий ҳолатидан келиб чиққан ҳолда табақалаштирилган ёндашув услубини кўллаш асосида қайта кўриб чиқиш топирилганлиги;

м) Ўзбекистон Республикаси Марказий банкига Адлия вазирлиги ҳамда бошқа манфаатдор идоралар билан биргаликда бир ой муддатда қонун ҳужжатларига мазкур қарордан келиб чиқадиган ўзгартиш ва қўшимчалар тўғрисида Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасига тақлифлар киритиш топирилганлиги маълумот учун қабул қилинсин.

3. Тижорат банк филиалларига:

банк фаолиятининг илғор халқаро тажрибасини ўрганиш ҳамда банк хизматлари ва махсулотларининг янги турларини жорий этиш;

банклар бўлимлари ва минни-банклар қопланишини ҳамда банк хизматларига бўлган эҳтиёжларни ҳисобга олган ҳолда банклар бўлимлари ва минни-банклар тармоғини кенгайтириш;

филиалларнинг кредит ажратишда бош банклар билан қўшимча келишувсиз мустақил қарорлар қабул қилиш бўйича ҳужжатларини кенгайтириш;

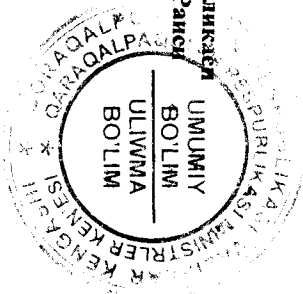
вазирликлар, идоралар, ташкилотлар ва қорхоналар раҳбарлари билан биргаликда Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 23 мартдаги ПҚ-3620-сонли қарорининг 2-илоvasида келтирилган имтиёزلардан самарали фойдаланиш тавсия этилсин.

4. Нукус шаҳар ва туманлар ҳокимликлари тижорат банк филиалларига бўлимлар, минни-банклар ва автоматлаштирилган валютга айирбошлаш шохобчадаларини ташкил этиш учун зарур бўлган ер участкаларини белгиланган тартибда ажратишда кўмаклашсин.

5. Ўзбекистон Республикаси Марказий банкнинг Қорақалпоғистон Республикаси Бош бошқармаси (Б.Алпаниязов) Адлия вазирлиги ҳамда бошқа манфаатдор идоралар билан биргаликда икки ҳафта муддатда қонун ҳужжатларига мазкур қарордан келиб чиқадиган ўзгартиш ва қўшимчалар тўғрисида Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгашига тақлифлар киритсин.

6. Мазкур қарорнинг ижросини назорат қилиш Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши Раисининг биринчи ўринбосари А.А.Тажетдинов ва Ўзбекистон Республикаси Марказий банкнинг Қорақалпоғистон Республикаси Бош бошқармаси бошлиғи, Б.У.Алпаниязов зиммасига юклансин.

Қорақалпоғистон Республикаси
Вазирлар Кенгашининг Раиси

К.Сариев